

ВИЗНАЧЕННЯ ДИФЕРЕНЦІЙНОЇ ЗЕМЕЛЬНОЇ РЕНТИ З УРАХУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ЯКОСТІ ГРУНТІВ

Хворост О.О.

Розвиток сталого землекористування потребує еколого-економічної оцінки його результатів. Диференційна земельна рента 1 роду створюється на підставі додаткового чистого доходу, одержаного в результаті продуктивнішої праці на кращих за природною родючістю і місцезнаходження землях. Природна родючість ґрунту повинна включати поняття “екологічна якість ґрунту” як інтегральний показник його екологічної стійкості, рівня родючості, показників та критеріїв екологічного стану (рисунок). Ці показники формують розмір диференти 1 роду та повинні враховуватися при розробці та впровадженні організаційно-економічного механізму раціонального землекористування.

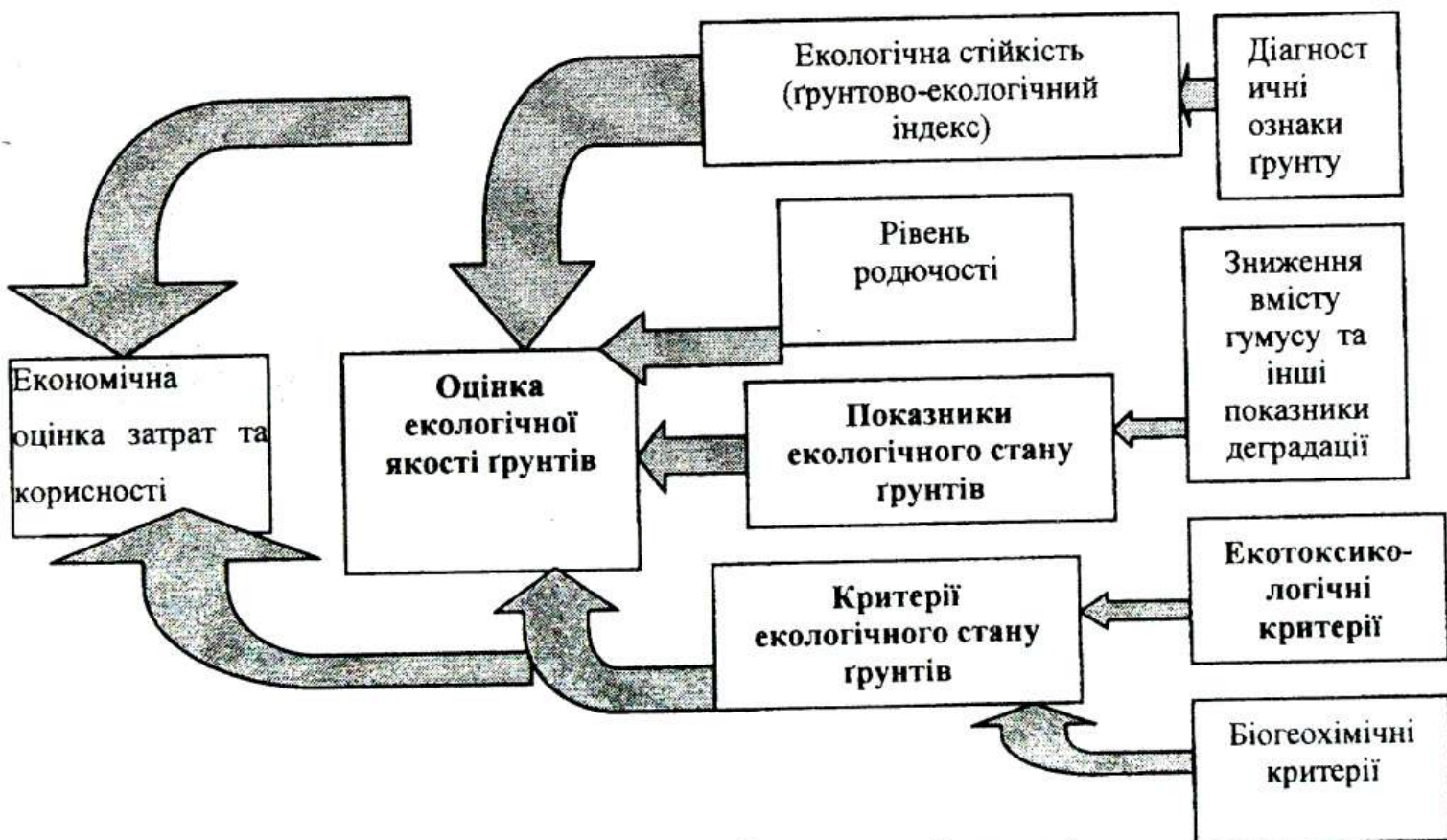


Рис. Еколого-економічна оцінка якості ґрунтів

Оцінка землі на основі диференти 1 роду повинна враховувати оцінку збитків від забруднення. Проблемою є те, що визначення розміру цих збитків не дістало поширення і практично відсутнє, що

зумовлює формування неефективного використання земельних ресурсів сільськогосподарського призначення. Забезпечити сталий розвиток сільського господарства можливо тільки на основі сталого розвитку збереження якості землі, екологічної чистоти та безпеки продукції.

В області відбувається недоотримання врожаю сільськогосподарських культур, зокрема зернових, що призводить до виникнення економічних збитків. Нами визначено загальний розмір економічного збитку за три роки (2001-2003 р.р.) з усієї посівної площі для зернових культур, який склав біля 296 млн. 552 тис. грн. Розмір цього збитку складається із розміру недоотримання урожаю зернових за рахунок різниці між фактичною урожайністю, ресурсом родючості та визначеного нами на основі фактичних розмірів доз внесення органічних та мінеральних добрив рівнем програмованого урожаю зернових по Сумській області.

Враховуючи сучасний кризовий стан агропромислового комплексу, ми пропонуємо оцінювати економічні збитки від забруднення земельних ресурсів на основі збитково-затратного підходу, а саме: від змін доходу внаслідок зниження врожайності, витрат на відновлення та рекультивацію забруднених земель з урахуванням фактора часу, який необхідний на відновлення земель.

Методичний підхід до визначення ступеня зниження корисності забруднених земель, який ґрунтується на розмірі збитків від забруднення та коефіцієнтах зниження врожайності сільськогосподарських культур або коефіцієнтах змін якісних параметрів ґрунтів. Ми пропонуємо визначати ступінь зниження корисності забруднених земель як відношення збитків до змін екологічної якості ґрунтів. Величина економічної оцінки збитку може служити підставою для визначення розміру компенсацій землевласнику, або витрат на відновлення стану земельної ділянки, а дані про ступінь знецінення забруднених земель дозволяють правильно визначати розмір додаткових витрат, необхідних для відновлення цих земель та величину економічної ефективності землеохоронних витрат.

Виходячи з цієї основи, ми вважаємо, що об'єктивну оцінку земель з урахуванням якісного стану вкрай своєчасно покласти у формування основ аграрної політики в Україні, вважаючи це основним напрямком збереження та охорони навколишнього середовища.